

Operace na datových strukturách

Aleš Horák

E-mail: hales@fi.muni.cz

<http://nlp.fi.muni.cz/uui/>

Obsah:

- Práce se seznamy
- Binární stromy
- Reprezentace grafů

OPERACE NA DATOVÝCH STRUKTURÁCH

Seznam:

- rekurzivní datová struktura
- uspořádaná posloupnost prvků (libovolných termů včetně seznamů)
- operátor ./2; prázdný seznam []
- .(Hlava,Tělo), alternativně [Hlava|Tělo], Hlava je (typu) prvek seznamu, Tělo je (typu) seznam

.(a,[])	[a]	[a []]
.(a,(b,(c,[])))	[a,b,c]	[a,b c], [a b,c], [a,b,c []], [a b,c []], [a b c []]
...	[a1,[[b3,c3],d2,e2],f1]	...

PRÁCE SE SEZNAMY – member

member(+Prvek,+Seznam) – true, pokud v seznamu existuje zadaný prvek

1.

```
member(X,[X|_]).
member(X,[_|T]) :- member(X,T).
?- member(a,[X,b,c]).
X=a
Yes
```
2.

```
member(X,[Y|_]) :- X == Y.
member(X,[_|T]) :- member(X,T).
?- member(a,[X,b,c]).
No
?- member(a,[a,b,a]),write(ok),nl,fail.
ok
ok
No
```
3.

```
member(X,[Y|_]) :- X == Y.
member(X,[Y|T]) :- X \== Y, member(X,T).
?- member(a,[a,b,a]),write(ok),nl,fail.
ok
No
```

PRÁCE SE SEZNAMY – del A insert

predikát del(+A,+L,-Vysl) smaže všechny výskyty prvku A ze seznamu L

del1(+A,+L,-Vysl) smaže vždy jeden (podle pořadí) výskyt prvku A v seznamu L

<pre>del(_ ,[],[]). del(A,[A T],V) :- del(A,T,V). del(A,[H T1],[H T2]) :- A\=H, del(A,T1,T2).</pre>	<pre>?- del(1,[1,2,1,1,2,3,1,1],L). L = [2, 2, 3] Yes ?- del1(1,[1,2,1],L). L = [2, 1] ; L = [1, 2] ; No</pre>
---	--

insert(+A,+L,-Vysl) vkládá postupně (při žádosti o další řešení) na všechny pozice seznamu L prvek A jednoduchý insert1(+A,+L,-Vysl) vloží A na začátek seznamu L (ve výsledku Vysl)

<pre>insert(A,L,[A L]). insert(A,[H T1],[H T2]) :- insert(A,T1,T2).</pre>	<pre>?- insert(4,[2,3,1],L). L = [4, 2, 3, 1] ; L = [2, 4, 3, 1] ; L = [2, 3, 4, 1] ; L = [2, 3, 1, 4] ; No</pre>
<pre>insert1(X,List,[X List]).</pre>	

PRÁCE SE SEZNAMY – PERMUTACE

1. pomocí insert

perm1 ([], []).
perm1([H|T], L) :- **perm1**(T, V), insert(H, V, L).
 ?- **perm1**([1,2,3], L).
 L = [1, 2, 3] ;
 L = [2, 1, 3] ;
 L = [2, 3, 1] ;
 L = [1, 3, 2] ;
 L = [3, 1, 2] ;
 L = [3, 2, 1] ;
 No

2. pomocí del1

perm2 ([], []).
perm2(L, [X|P]) :- del1(X, L, L1), **perm2**(L1, P).

3. pomocí append

perm3 ([], []).
perm3(L, [H|T]) :- append(A, [H|B], L), append(A, B, L1), **perm3**(L1, T).

PRÁCE SE SEZNAMY – append

append(?Seznam1, ?Seznam2, ?Seznam) – Seznam je spojení seznamů Seznam1 a Seznam2

append([], L, L).
append([H|T1], L2, [H|T]) :- **append**(T1, L2, T).

predikát **append** je vícesměrný:

?- **append**([a,b],[c,d],L).
 L = [a, b, c, d]
 Yes
 ?- **append**(X,[c,d],[a,b,c,d]).
 X = [a, b]
 Yes
 ?- **append**(X,Y,[a,b,c]).
 X = [] Y = [a, b, c];
 X = [a] Y = [b, c];
 X = [a, b] Y = [c];
 X = [a, b, c] Y = [];
 No

PRÁCE SE SEZNAMY – VYUŽITÍ append

predikát **append** je všestranně použitelný:

member(X, Ys) :- **append**(As, [X|Xs], Ys).
 last(X, Xs) :- **append**(As, [X], Xs).
 prefix(Xs, Ys) :- **append**(Xs, As, Ys).
 suffix(Xs, Ys) :- **append**(As, Xs, Ys).
 sublist(Xs, AsXsBs) :- **append**(AsXs, Bs, AsXsBs), **append**(As, Xs, AsXs).
 adjacent(X, Y, Zs) :- **append**(As, [X, Y|Ys], Zs).

PRÁCE SE SEZNAMY – EFEKTIVITA append

Efektivní řešení predikátu **append** – rozdílové seznamy (difference lists)

Rozdílový seznam se zapisuje jako Seznam1-Seznam2.

Např.: [a,b,c] ... [a,b,c] - [] nebo [a,b,c,d] - [d] nebo [a,b,c,d,e] - [d,e], obecně [a,b,c|X] - X
 [] ... A-A
 [a] ... [a|A]-A

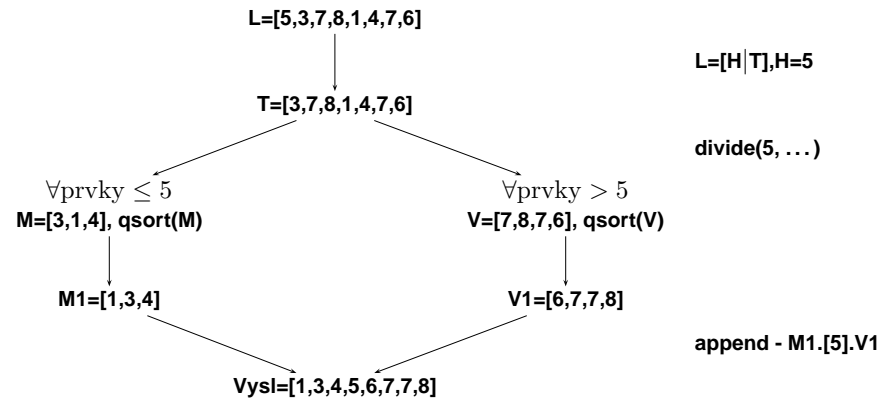
Seznam2 jako volná proměnná slouží jako "ukazatel" na konec seznamu Seznam1

predikát **append** s rozdílovými seznamy (**append_dl**):

append_dl(A-B, B-C, A-C).
 ?- **append_dl**([a,b|X]-X, [c,d|Y]-Y, Z).
 X = [c, d|Y]
 Y = Y
 Z = [a, b, c, d|Y] - Y
 Yes

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort

predikát **qsort(+L,-Vysl)** – třídí seznam **L** technikou **rozděl a panuj**

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort

predikát **qsort(+L,-Vysl)** – třídí seznam **L** technikou **rozděl a panuj**

```

qsort([],[]) :- !. % "řez" – zahod další možnosti řešení
qsort([H],[H]) :- !.
qsort([H|T],L) :- divide(H,T,M,V),
                  qsort(M,M1), qsort(V,V1),
                  append(M1,[H|V1],L).

divide(_,[],[],[]) :- !.
divide(H,[K|T],[K|M],V) :- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
divide(H,[K|T],M,[K|V]) :- K>H, divide(H,T,M,V).
  
```

TŘÍDĚNÍ SEZNAMŮ — quicksort II

predikát **qsort_dl(+L,-Vysl)** – efektivnější varianta predikátu **qsort** s rozdílovými seznamy

```

qsort(L,S) :- qsort_dl(L,S-[]).

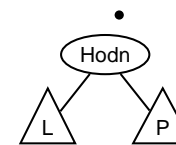
qsort_dl([],A-A).
qsort_dl([H|T],A-B) :- divide(H,T,L1,L2),
                      qsort_dl(L2,A1-B),
                      qsort_dl(L1,A-[H|A1]).

divide(_,[],[],[]) :- !.
divide(H,[K|T],[K|M],V) :- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
divide(H,[K|T],M,[K|V]) :- K>H, divide(H,T,M,V).
  
```

USPOŘÁDANÉ BINÁRNÍ STROMY

Reprezentace binárního stromu:

- nil – prázdný strom
- $t(L,Hodn,P)$ – strom

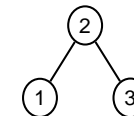

Příklady stromů:

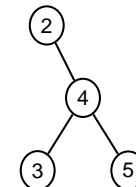
$t(\text{nil},8,\text{nil})$

$t(t(\text{nil},1,\text{nil}),2,t(\text{nil},3,\text{nil}))$

$t(\text{nil},2,t(t(\text{nil},3,\text{nil}),4,t(\text{nil},5,\text{nil})))$

PŘIDÁVÁNÍ DO BINÁRNÍHO STROMU

addleaf(+T,+X,-Vysl) přidá do binárního stromu **T** hodnotu **X** na správnou pozici vzhledem k setřídění stromu

```
addleaf(nil,X,t(nil,X,nil)).
addleaf(t(Left,X,Right),X,t(Left,X,Right)).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left1,Root,Right)) :- Root>X,addleaf(Left,X,Left1).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left,Root,Right1)) :- Root<X,addleaf(Right,X,Right1).
```

?– **addleaf**(nil,6,T), **addleaf**(T,8,T1), **addleaf**(T1,2,T2), **addleaf**(T2,4,T3), **addleaf**(T3,1,T4).

...
T4 = t(t(t(nil, 1, nil), 2, t(nil, 4, nil)), 6, t(nil, 8, nil))

?– **addleaf**(t(t(t(nil,1, nil),2, t(nil,3, nil)),4, t(nil,5, nil))),
6, t(t(nil,7, nil),8, t(nil,9, nil))),

10,
T).

T = t(t(t(nil , 1, nil), 2, t(t(nil , 3, nil), 4, t(nil , 5, nil))),
6, t(t(nil , 7, nil), 8, t(nil , 9, t(nil , 10, nil))))

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

Predikát **addleaf** není vícesměrný ☹ ⇒ nelze definovat:

```
del(T,X,T1) :- addleaf(T1,X,T).
```

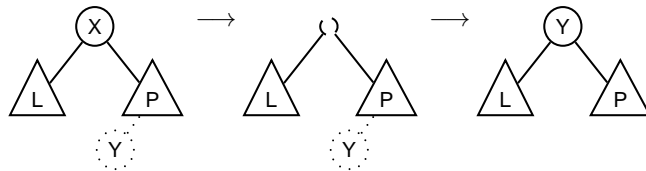

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

správný postup:

- pokud je odebíraná hodnota v **listu** → nahradí se hodnotu **nil**
- jestliže je ale v **kořenu** (pod)stromu → je nutné tento (pod)strom přestavět

Přestavba binárního stromu při odstraňování kořene **X**:

ODEBÍRÁNÍ Z BINÁRNÍHO STROMU

delleaf(+T,+X,-Vysl) odstraní ze stromu **T** uzel s hodnotou **X**

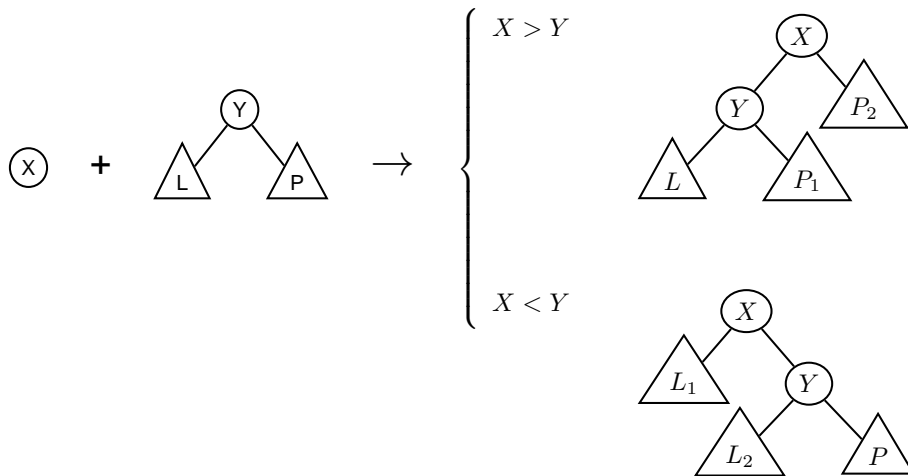
```
delleaf(t(nil,X,Right),X,Right).
delleaf(t(Left,X,nil),X,Left).
delleaf(t(Left,X,Right),X,t(Left,Y,Right1)) :- delmin(Right,Y,Right1).
delleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left1,Root,Right)) :- X<Root,delleaf(Left,X,Left1).
delleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left,Root,Right1)) :- X>Root,delleaf(Right,X,Right1).
```

```
delmin(t(nil,Y,R),Y,R).
```

```
delmin(t(Left,Root,Right),Y,t(Left1,Root,Right)) :- delmin(Left,Y,Left1).
```

VÍCESMĚRNÝ ALGORITMUS PRO VKLÁDÁNÍ/ODEBÍRÁNÍ

Jiný způsob vkládání:

VÍCESMĚRNÝ ALGORITMUS PRO VKLÁDÁNÍ/ODEBÍRÁNÍ

add(?T,+X,?Vysl) přidá do binárního stromu T uzel s hodnotou X s přeuspořádáním stromu (jako kořen nebo jinak při navrácení)

```
% přidej jako kořen
add(T,X,T1) :- addroot(T,X,T1).
% nebo kamkoliv do stromu (se zachováním uspořádání)
add(t(L,Y,R),X,t(L1,Y,R)) :- gt(Y,X),add(L,X,L1).
add(t(L,Y,R),X,t(L,Y,R1)) :- gt(X,Y),add(R,X,R1).
addroot(nil,X,t(nil,X,nil)).
addroot(t(L,Y,R),X,t(L1,X,t(L2,Y,R))) :- gt(Y,X),addroot(L,X,t(L1,X,L2)).
addroot(t(L,Y,R),X,t(t(L,Y,R1),X,R2)) :- gt(X,Y),addroot(R,X,t(R1,X,R2)).
addroot(t(L,X,R),X,t(L,X,R)).
```

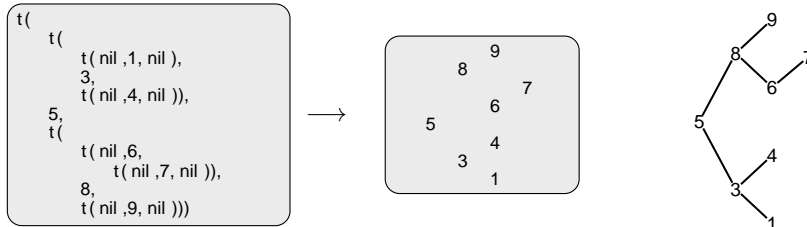
Definice predikátu **gt(X,Y)** – na konečném uživateli.

Funguje i "obráceně" \Rightarrow lze definovat:

```
del(T,X,T1) :- add(T1,X,T).
```

VÝPIS BINÁRNÍHO STROMU

pomocí odsazení zobrazujeme úroveň uzlu ve stromu a celkové uspořádání uzlů (strom je tedy zobrazen "naležato")

show(+T) vypíše obsah uzlů stromu T se správným odsazením

```
show(T) :- show2(T,0).
show2(nil,_).
show2(t(L,X,R),Indent) :- Indent is Indent+2,show2(R,Indent),tab(Indent),
write(X),nl,show2(L,Indent).
```

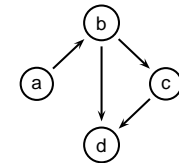
REPREZENTACE GRAFŮ

Příklady způsobů reprezentace grafů (v Prologu):

① term **graph(V,E)**, kde V je seznam vrcholů grafu a E je seznam hran grafu.

Každá hrana je tvaru **e(V1,V2)**, kde $V1$ a $V2$ jsou vrcholy grafu.

```
G = graph([a,b,c,d],[e(a,b),e(b,d),e(b,c),e(c,d)]).
```

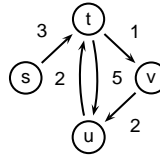

znázorňuje **orientovaný graf**

② **vgraph(V,E)** definuje uspořádanou dvojici seznamů vrcholů (**V**) a hran (**E**).

Hrany jsou tvaru **a(PocatecniV, KoncovyV, CenaHrany)**.

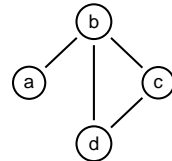
$G = \text{vgraph}([s, t, u, v], [a(s, t, 3), a(t, v, 1), a(t, u, 5), a(u, t, 2), a(v, u, 2)])$.

znázorňuje **orientovaný ohodnocený graf**

③ graf může být uložen v programové databázi jako posloupnost faktů (i pravidel).

edge(g3,a,b).
edge(g3,b,c).
edge(g3,b,d).
edge(g3,c,d).
edge(X,A,B) :- edge(X,B,A).

díky přidání pravidla představuje **neorientovaný graf** (bez pravidla je orientovaný).

CESTY V GRAFECH

Cesta v neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta) v grafu **Graf** najde z vrcholu **A** do vrcholu **Z** cestu **Cesta** (**Graf** je ve tvaru 1).

path(A,Z,Graf,Cesta) :- path1(A,[Z],Graf,Cesta).

⚠ + Cíl - negace, not

path1(A,[A|Cesta1],_,_[A|Cesta1]).

path1(A,[Y|Cesta1],Graf,Cesta) :- adjacent(X,Y,Graf), \+ member(X,Cesta1), path1(A,[X,Y|Cesta1],Graf,Cesta).

adjacent(X,Y,graph(Nodes,Edges)) :- member(e(X,Y),Edges);member(e(Y,X),Edges).

CESTY V GRAFECH II

Cesta v ohodnoceném neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta,-Cena) hledá libovolnou cestu z jednoho vrcholu do druhého a její cenu v ohodnoceném neorientovaném grafu.

path(A,Z,Graf,Cesta,Cena) :- path1(A,[Z],0,Graf,Cesta,Cena).

path1(A,[A|Cesta1],Cena1,Graf,[A|Cesta1],Cena1).
path1(A,[Y|Cesta1],Cena1,Graf,Cesta,Cena) :- adjacent(X,Y,CenaXY,Graf), \+ member(X,Cesta1), Cena2 is Cena1+CenaXY, path1(A,[X,Y|Cesta1],Cena2,Graf,Cesta,Cena).

adjacent(X,Y,CenaXY,Graf) :- member(X-Y/CenaXY,Graf);member(Y-X/CenaXY,Graf).

Graph je seznam hran ve tvaru **X-Y/CenaXY** (viz **adjacent**).

KOSTRA GRAFU

Kostra grafu je strom, který prochází všechny vrcholy grafu a jehož hrany jsou zároveň hranami grafu.

stree(Graph,Tree) :- member(Edge,Graph),spread([Edge],Tree,Graph).

spread(Tree1,Tree2,Graph) :- addedge(Tree1,Tree2,Graph),spread(Tree2,Tree,Graph).

spread(Tree,Tree,Graph) :- \+ addedge(Tree,_,Graph).

addege(Tree,[A-B|Tree],Graph) :- adjacent(A,B,Graph),node(A,Tree), \+ node(B,Tree).

adjacent(A,B,Graph) :- member(A-B,Graph);member(B-A,Graph).

node(A,Graph) :- adjacent(A,_,Graph).

?- stree([a-b,b-c,b-d,c-d],T).
T = [b-d, b-c, a-b]
Yes

